

สถานการณ์ภาวะเสี่ยงของหญิงตั้งครรภ์ที่มาฝากครรภ์คลินิกอนามัยแม่และวัยรุ่น
ศูนย์อนามัยที่ 13 ปี พ.ศ.2558-2560

Risk Situation of Pregnancy at Health Promotion Center Region 13

ดวงประทีป ไตรสุรัตน์, สุชาดา สายวัชรคุณ, สุภาวดี คงโพธิ์น้อย,
ธัญกานต์ รัชมาศ, วนิตา แยมกลิน, ฉันทนา อ่อนสมจิต, มณฑาทิพย์ เหนานรักษ์
สถาบันพัฒนาสุขภาพเขตเมือง กรมอนามัย

การลดอัตราการตายของมารดาให้เป็นตามตัวชี้วัด ปี 2561 ให้เหลือไม่เกิน 20 ต่อการเกิดมีชีพ 100,000 คน จะต้องแก้ไขที่ต้นเหตุซึ่งส่วนใหญ่เกิดจากสาเหตุที่ป้องกันได้ หากมีการคัดกรองความเสี่ยงในหญิงตั้งครรภ์ที่ดี มีการเตรียมพร้อมก่อนตั้งครรภ์ ผู้ระยะตั้งครรภ์จนกระทั่งหลังคลอด ก็จะลดการตายมารดาและลูกเกิดรอด แม่ปลอดภัย ส่งเสริมการเกิดและการเจริญเติบโตอย่างมีคุณภาพ Smart KID Thailand 4.0 ดังนั้น คณะผู้วิจัย จึงศึกษาสถานการณ์และแนวโน้มภาวะเสี่ยงในหญิงตั้งครรภ์ที่มาฝากครรภ์คลินิกอนามัยแม่และวัยรุ่น ศูนย์อนามัยที่ 13 โดยเก็บข้อมูลจากหญิงตั้งครรภ์ที่มีภาวะเสี่ยงที่มาฝากครรภ์ปีพ.ศ. 2558 จำนวน 430 ราย, ปีพ.ศ. 2559 จำนวน 382 ราย, ปีพ.ศ. 2560 จำนวน 307 ราย นำข้อมูลของหญิงตั้งครรภ์ที่มีภาวะเสี่ยงมาหาความถี่ร้อยละเปรียบเทียบข้อมูลย้อนหลัง 3 ปี และทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเสี่ยงโดยใช้สถิติ Chi-square นำมาวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรความเสี่ยง ผลการศึกษาพบว่ามารดาอายุต่ำกว่า 17 ปี ร้อยละ 14.47 ข้อมูลย้อนหลัง 3 ปี มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น และมีความสัมพันธ์กับภาวะมารดาน้ำหนักน้อยร้อยละ 24.87 มีภาวะโลหิตจางร้อยละ 26.26 มีลูกน้ำหนักต่ำกว่า 2,500 กรัม ร้อยละ 49.06 ต้องผ่าท้องคลอดร้อยละ 25.57 และ เลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ร้อยละ 8.29มารดาอายุมากกว่า 35 ปี มีความสัมพันธ์กับมารดาที่น้ำหนักมาก, มีลูกน้ำหนัก <2,500กรัม, ฝากครรภ์ครั้งแรกเมื่ออายุมากกว่า 12 สัปดาห์, อาชีพแม่บ้าน, แม่ที่มีความสูงต่ำกว่า 150 เซนติเมตร, เลี้ยงลูกด้วยนมแม่, การศึกษามากกว่าปริญญาตรี และมีรายได้มากกว่า 10,000 บาทต่อเดือนจากผลการวิจัยครั้งนี้ควรนำไปต่อยอดโดยการพัฒนาโปรแกรมการเก็บข้อมูลแม่และเด็กให้ใช้ได้ทั้งภาครัฐและเอกชนทั่วประเทศเพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปวางแผนพัฒนารูปแบบการจัดบริการและผลิตนวัตกรรมให้เหมาะสมกับบริบทของคนเมือง/ชนบท และให้เหมาะสมกับกลุ่มที่มีภาวะเสี่ยง และควรศึกษาเรื่องความรอบรู้ด้านสุขภาพระหว่างกลุ่มอายุที่มีภาวะเสี่ยง เพื่อให้อัตราการตายของมารดาลดลง